

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starom trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemamo velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr
za pol leta . . . 5 " — "
za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Angleške grozovitosti.

V zadnji rusko turške vojski se je večkrat čitalo v angleških časnikih o marsikaterih grozovitostih, koje so ruski vojaki in Bolgari počini (storili) proti siromašnim Turkom. Tu so se natanko popisovale podrobnosti, češ kako so kozaki otroke na sulice nabadali, žene na mehe drli in može na drobne kosce sekali. Zarad teh strašnih grozovitosti držali so se metingi, kteri so izrazili svoj strah nad temi nečloveškimi deli.

Kdor je samo malo razumen in pravičen, moral bi se vprašati, je-li mogoče, da narod, živeč v neizmerni ravnini in pečaje se od nekdanj s poljedelstvom in živinorejo, more naenkrat, odkar je zamenjal svojo kmečko obleko z vojaško haljo, postati trinošk in okruten? Gotovo ne more.

Take grozovitosti, kolikor nam je znano, v naši dobi učinili so samo Turki in Angleži.

Turki so od nekdanj smatrali za politično potrebo in religiozno dolžnost moriti kristjane. Morjenje nevernikov je zaslužno delo po njihovem mnenju. Njihova trinoštva ne izhajajo od okrutne čudi, marveč od fanatizma. Nekteri pisatelji so izračunali, da so Turki v teku tega stoletja pobili skoraj dva milijona kristjanov, Grkov, Slovanov in Armencev.

Angleži se doma lahko obnašajo plemenito in velikodušno; za potlačene izdajajo lepe reči in denarje — se ve da smo tedaj, ako niso sami tlačitelji. Ako se v Londonu kteremu tujcu prigodi kakšna nesreča, takoj se bode našlo nekoliko Angležev, kteri se bodo za njega

potegnili z istim čuvstvom, s kterim se potegnejo za konje, ktere kočijaž preveč tolče, ali za pse, ktere kdo trpinči. On je tako ponosen s svojo narodno in osebno prednostjo (superioriteto), da vsacega, kdor ni Anglež, gleda čez ramena; vendar se bo za-nj potegnil v Londonu.

No popolnoma se premeni Anglež, kadar pride ven iz Anglije. Med tem ko drugi narodi, Francozi, Nemci, Rusi skrbje, da se v tujih državah pokažejo čim simpatičniji, Anglež nasprotno pokaže se neprijazen, da večkrat surov in nečlovešk. V tako surovem obnašanju ga angleška vlada navadno podpira.

Pred nekoliko leti je bil neki Anglež popotovaje po Renu zaprt, ker je neko gospo, ktera je hotela sesti na voz, nazaj sunil, da je sam mogel udobnije sedeti. Policija ga prime in zapre. Na vprašanje, kako zamore tako surov in neotesan biti proti gospej, odgovori on: „vsaj to ni gospa nego samo ženska!“ V njegovih očeh je samo Angležnja gospa, vsaka druga je ženska. — Pri vsem tem so se našli ljudje v parlamentu, kteri so se za njega potegnili, a lord Palmerston reče pri tej priložnosti, da se dotični sicer res ni popolnoma, spodobno obnašal, a v obziru na to, ker je Anglež, ni ga treba zapreti.

To je tedaj službena avtorizacija (pooblaščenje), da Anglež ni primoran podvreči se dolžnostim, ktere vežejo vsacega družega človeka.

Že prej izrečeno je isto načelo pri neki priložnosti, ko je napoljska vlada vjela v svojem morju ladjo morskih roparjev in med vje-

timi je bil tudi eden Anglež. Kabinet sv. JAMESA zahteval je ne samo, da se ta morski ropar iz ječe spusti, nego tudi, da ga vlada še odškodni za storjeno krivico. Pri tej priliki je lord Palmerston govoril v parlamentu, da je v onem času veliko pozornost vzbudil in da se je o njem med drugimi reklo: „Anglež treba samo da reče, kakor sv. Pavel: civis romanus sum, da zamore prehoditi celi svet, kajti za njega ne velja drugo pravo, kakor samo angleško.“

Eden primer surove prevzetnosti proti slabšemu je ravnanje leta 1878 proti Grški. Zarad tega, ker je grški mornar razžalil angleške mornarje ladije „Fartene“, pošlje Angleška celo floto v Pirej, da si vzame grške vojne ladije in kasneje tudi trgovske.

Ta načela so Angleže še ohrabrila v svesti njihove superioritete. Mržnja, ktero čutijo proti vsakemu Neangležu, vzdiguje se do prave grozovitosti, kadar pridejo v dotiko z azijskimi in afrikanskimi narodi. Ti morajo občutiti vso njihovo vlado in silovitost, oni se morajo tresti in ne smejo niti trenutka sumnjati, da Anglež ima prav in tudi oblast, da dela, kar ga je volja.

O tem predmetu so v angleških časnikih dopisi, v kterih se tožijo na brezozirnost, surovost in trinoštvo Angležev v Kitaji in v drugih azijskih deželah, n. pr. čisto rojake, s katerimi se na ulicah srečajo pa se spoštovanjem ne ognó, tolčejo s palico ali z ного osuvajo. No takoj se zopet najdejo ljudje, kteri proti takim tožbam vstajajo, tako obnašanje izpričujejo rekoč, da so to samo Azijati a ne Evropejci, še menj

Ljubljanske slike.

Uradnik (*homo sacrosanctus*.)

(Dalje.)

2. Niži uradnik (*homo sacrosanctus minor vel laborans*). Prejšnjemu je enak le po imenu, po plači in veljavi pa ne, čeravno ima navadno več dela, nego oni. Prejšnje čase je bil res revež, zdaj pa, ko smo hvala Bogu zmožni več davkov plačevati, je tudi on dobil plačo tako, da mu ni treba stradati. Tudi z delom ni preobložen, to se vidi najbolj v političnem življenju, ker ima čas hoditi k raznim konstitucijskim zborom. Narodni po večini ni, ker mu tega tudi ne veleajo in še ni bilo nikdar slišati, da bi bil kteri moral pokoriti se za to, da se je vpisal v kazino, konstitucijsko društvo ali pri volitvah volil nemškutarje in celó zá-nje po vsi svoji moči agitiral. Pa tudi nasprotno se ni zgodilo, namreč da bi bil kteri obešen ali zaprt, če se je v čitalnico zapisal ali volil Slovence.

Večidel ima tudi ta uradnik, če je oženjen ali vdovec, sinove in hčere; prvi navadno študirajo in imajo štipendije, po kterih marsikak kmetiški sin zdihuje, in če izšturirajo, se že kaj dobi zá-nje. Težje gre s hčerami. Te se

vodijo po družbah in hodijo po sprehajališčih toliko, da bi, če bi vedno naprej šle, lahko storile pot okoli sveta.

Tukaj se kaže že pozlačen papir; zunaj vse v dragih oblačilih, morda celó v svili, domá pa krompir v oblicah, kava in postelje v treh, štirih nadstropjih, ki se zvečer po tleh razprostrejo, kedar se ni nadjati nikogar več v hišo. Zjutraj pride večkrat kak deček ali odrasčen človek z listkom, a kuharci je naročeno, da mu pové, da gospod še spé ali da jín ni domá, in če pride opoldne, so gospod še v kanceliji, čeravno pri kosilu za mizo sedé. Tega prav za prav ni treba, kajti vsak uradnik ima dandanes toliko plače, kolikor n. pr. najboljši kmet pridela, toraj bi mu ne bilo težko živeti. Če ne more shajati, so vzroki drugi, zapravljivost in pregosposka odgoja žene in otrok, ki ne znajo in nočejo ne enega krajcarja zaslužiti. To svet vé, zato je takemu uradniku težko spečati svoje hčere možém. Dobro zá-nj, da imamo zdaj pripravnice za učiteljice; tje hodi največ hčerk uradnikov, da se pripravljajo za to, da bi živele od davkov, kakor stariši. Ob davkih je namreč lažje živeti, kakor od žuljev in potu obraza, to ve najboljše jud.

V javnem življenju je uradnik te vrste že

bolj navezan na neuradno družbo, ker se je ne more in tudi ne mara popolnoma ogibati. Prijeten in kratkočasen navadno ni, le če ima svoje za ženitev zrele hčere seboj, je nekoliko živahnje, zlasti ako prisede kak mladeneč, o kterem je slišal že doma govoriti ali ga celó sam pozná, da ni navaden klin. Če je taka zlata ribica Slovenec, se vsa rodovina celó takó daleč spozabi, da začné govoriti slovenski, kar navadno bolje zóá nego nemški. Ko bi država dajala ne le njemu plačo, nego tudi njegovim hčeram po par tisuč goldinarjev dote, bi bilo veliko bolje zá-nj in za njegovo družino.

Svoje prednike ima po vrsti zapisane in če kteri umrje, pomakne sebe za stopinjo naprej. Vendar včasih doživi veliko starost, a gre prej v pokoj, začasni ali celó k sv. Krištofu, predno pride na vrh. Kedar umre, sveta ne spravi iz svojega teka. Saj jih je za njim toliko, ki so že težko čakali, da se jim umakne.

3. Avskultant ali uradniški pripravnik (*adolescens bureaucraticus*) je podoben obrzdanemu mlademu žebetu, ki se uči orati, voziti in svojega gospoda na hrbtu nositi. To je ob tla pobita mladenška poezija, tič s pristrizenimi peruti, z eno besedo: žalosten post po veselem dijaškem predpustu. Na gimnaziji

pa Angleži, s katerimi se tako postopa. Ljudje, kateri doma slovó zaradi svojega blagega čútja, spre mene se drugod v zveri, ktere morejo ubiti človeka z lahko vestjo.

Sir James Brooks, Rača v Saravaku, je enkrat zvedel, da Kitajci, katerih se je več sto bavilo z odkladanjem in nakladanjem brodov, mislijo spuntati se. O. spusti nekoliko krogelj iz topov med nje, 87 ostane na mestu mrtvih, a še več jih je bilo ranjenih. Drugi dan se zvó, da je cela stvar bila izmišljena. — Ali ubiti so bili sami Kitajci, — in s tem konča se vsaki daljni razgovor.

Mr. Ayre da obesiti veliko množino zamorcev, češ da so se pripravljali na punt. Zarad tega je bil poklican in na Angleškem pred sodnijo zagovarjati se primoran; sodnija ga za nedolžnega spozna, ker so časniki rekli, da zarad nekoliko zamorcev vsaj ne bo obsodila Angleža.

Leta 1857 vzdigne se v Indiji med vojaki punt. Poglavitna pritožba puntarjev bila je ta, da se pri vsaki priložnosti proti njim rabi tortura (!) Ko je bil punt zadušen, so Angleži poslali Layard-a v Indijo, da preišče in zve vzroke vstanka. V službenem izvestji se je objavilo, da so zlorabe angleških uradnikov, ter tiranstvo in mržnja, s katero tam Angleži postopajo proti rojakom, ogrenile prebivalstvo in ga na punt pripravile.

Poglejmo iz njega samo dva primerljeja.

Častnik pride slučajno na ženitovanje. Nevesta pod gosto kopreno je sedela za stavbenim stolom, zaokrožena od svojih rojakov. Častnik zapove, da navzoči ustanejo in da ti odstrane kopréno z obraza neveste, ker on hoče, da jo vidi. Zastoj so ga prosili in se rotili, naj on tega ne zahteva, kajti vera in običaj ne dopušča, da se nevesta pred tujcem razkrije, ker to bi bila sramota za njo in za celi rod. Vse zastoj, morali so ga ubogati. Vidivši nevesto izrazi se, da je grda. — A to ga ni toliko brigalo, da jo vidi, kolikor da pokaže nadvlado proti ljudstvu, ktero se mora slepo podvreči v vsem.

V kavarnah in gostilnah je našel Layard plakate, s katerimi prosijo gospode Angleže, da naj ne tepó slug in strežajev. Taka prošnja dokazuje, da se je to večkrat godilo. Na An-

gleškem se gotovo nikdo ne usodi v kavarni strežaje tolči, ako bi bili še tako nespretni.

Ob času vstaje reče neki ud parlamenta: „Mi hočemo puntarje zarad njihovih zločinov kazniti tako, da bodo vnuki strepetali, ko slišijo o tem samo pripovedovati.“ Tako je tudi bilo.

Da so na tisoče vjetnikov dali obesiti in jih peljali pred topove, da so 100 let starega kralja zarad varstva poslali v izgnanstvo, in da je anglešk častnik pred njegovimi očmi ustrelil njegovega sina, kateri ni bil niti oborožen — to je sploh vse znano.

V Indiji so bile take okrutnosti, grozovitosti storjene, ktere bi mislil, da so izmišljene, ako bi jih sami Angleži ne bili pripovedovali. Tako piše „Globe“ od 15. listopada 1856: „Vsi prebivalci v Delhi, kateri so bili v mestu, so bili od angleških vojakov ssekani. V marsikteri hiši je bilo 50 do 60 ljudi skritih, ne puntarjev, ampak mirnih ljudi, žen in otrok, kateri niso pri ustaji sodelovali — vsi so bili pomorjeni.“

„Le Pays“ piše: „Ko je bil Delhi vzet, so bila vsa mestna vrata zaprta s kavalerjo, da nikdo ni mogel uiti, a ko se je začelo morjenje, trajalo je tri dni.“

No vojvoda Cambridgski še ni bil s tem zadovoljen, on reče na ljudskem taboru v Sheffieldu: „Jaz se nadjam, da se s puntarji ne bode preveč vedešu (!) postopalo Indija je z mečem dobljena, treba jo je tudi z mečem držati in ne velja se motiti dati z lažnjivim človeko-ljubjem, ktero pri nas vlada in ktero bi moglo škoditi krščanstvu.“ (!?)

Že te male črtice dovolj karakterizirajo angleško človekoljubje, ktero treba v sedanjih vojskah ponavljati. Ob enem vidimo, koliko pravice imajo Angleži očitati kteremu grozovitosti, kajti ni ga grozovitnika nad Angležem.

Slika življenja in značaja grofa Andrassyja.

Grof Andrassy bode kmalo postal resni tekmeč kneza Bismarka, ker se tudi o njem začenjajo pisati knjige. Ni dolgo, kar je neki poročnik Abranyi, nekdanji viši uradnik v ogerskem ministerstvu, izdal v Požunu in v Lip-

skem „Slika življenja in značaja grofa Andrassyja.“ Spisatelj je grajavec madžarskega upraviteljstva, ter bode marsikaj sodil po subjektivnem razumljenji, ali kako je imel priložnost blizo gledati svojega junaka, je dosti zanimivo, da se zabilježi.

Spisatelj takoj v začetku pripoveda, kako je grof Andrassy že od nekdanj vžival oduševljeno čudenje pri svojih rojakih — Madjarih. Imenovali so ga „nepremagljivega, kakor krasno arijo v objubljeni operi.“ Vsako njegovo besedo imenovali so „un trait d'esprit“, in njegovo molčanje bilo jim je orakel. Njegovo rodoljubje je bilo tako cenjeno, da se je o njem govorilo: „Grof Andrassy ljubi bolj svojo domovino, kakor ženin svojo nevesto.“ Občudoval se je njegov genij, njegova srčnost, njegova ročnost, ktera se je smatrala za tim večo zaslugo, ker on ni imel nikakoršnega resnega znanja, niti finančialnega, niti narodno-gospodarskega niti upraviteljskega. Spisatelj morda pretiruje trdeč, da grof Andrassy že 30 let ni vzel nobene knjige v roke in da se s tem hvali. No to bode najbrže resnica, da se v svoji mladosti ni učil nikakoršnih težkih nauk. Igraje tako rekoč se je naučil francoskega in angleškega jezika. Učeč se pravo na peštanskem vseučilišči živel je v intimnosti s svojim bratom Emanuelom, bratrancom Madarom Andrassyem, Alb. Lonyayem in s pesnikom Emerikom Madahom, spisateljem „tragedije človeka.“ Nasproti tem resnim mislečim ljudem je grof Andrassy afektiral preziranje znanosti, a ko se je od njih naučil kakih načel in krasnih idej, si jih je prisvojil, da jih ponovi in ž njimi čudoviti vtis na svoje obličje naredi. Po gospodu Abranyu grof Julijo Andrassy je mističen, a ta njegov misticizem včini, da sam sebe obožava. On ne pozna druge „veče moči“ razun one personificirane v njem samem; on se smatra za providencijskega ministra, on misli, da ono, kar hoče, je volja osode. Kadar pride v kakšne zapreke, izide brzo iz svoje naloge, kajti vse, kar je zunaj njega, je njemu neznano; v takih trenutkih postane neznošljivo nervozen in prerokuje sam sebi: „Boste videli, da bodem jaz enkrat znorel“ . . .

Njegova srčnost je tako občno znana, da jej spisatelj ne oporeka. Zato pa bolj iztakne njegovo treznost in njega veliko nagnjenje proti

je nagajal profesorjem in morda tudi že dekletom, potem je bil na Dunaji ali v Gradcu ves svet njegov, še celo policijo je strahoval, mešal glavo sebi in dekletam, pretočil veliko piva in vina, in ko je po vsem tem prestal svoje skušnje, padel je iz poetične višave v prašne sobe v „Križankih“, pri krvavi sodniji ali finančnem uradu. Težko pozabi vse to in v družbi rad govori o lepih dnevih in nočéh na Dunaji ali v Gradcu ter o resničnih in izmišljenih dogodbah junaštva. V pisarni je pa bolj tih, ker tu je skoro najnižji, še celo uradni sluga si več upa govoriti in pečokurec je njegov prijatelj ali vsaj dober znanec, če tudi že dalje „služi“. Prijetno to življenje ravno ni, ker so njegovi predniki različnih očetov sinovi in navadno trdni „ustavoverci“, on pa je večidel narodnjak; če je posebno priden in se je nadjati od njega, da bo po službeni lestvi nagleje kviško plezal, se mu pripeti nepričakovana čast, da ga kdo njegovih predstojnikov, ki imá mlade hčere, celo k sebi na dom povabi in seznanj s svojo rodovino. Vesel pa pri vsem tem ne more biti prav s srca, ker se mu vedno sanja o skušnji, ktera ga še čaka. Zato tudi sčasoma postane krotak in kedar po prestani skušnji pride v stalno službo, navadno več

sveta ne prevrača — vzlasti, če je prislonil k sebi še mlado ženico. Skušnja namreč učí, da najhujega leva ukroti dobra služba in žena. Potem postane uradnik, kakor drugi, morda v srcu še naroden, pa tudi ne. Če je pa prej bil že nemškutar, postane potem še le nemškutar.

4. Uradnijski pisar (dominus servus serviens) spada med uradnike toliko, kolikor n. pr. cerkovnik (mežnar) med duhovne. Poklican k temu stanu je ravno tako malo, kakor kdo k temu, da si nogo zlomi; če se mu kaj tacega zgodi, je to le nesreča, ktere ni vselej sam kriv. Tudi pisar se je bil namenil na lestvi življenja splezati do vrha, ali — spodletelo mu je na nji više ali niže in tako je „post tot discrimina rerum“ prišel na trdi stol v pusti uradnijski sobi, kjer je svojega življenja le malokdaj vesel. Viša previdnost njegova že skrbi za to, da ne odebeli in ne more tožiti o preobilni plači in prepričlem delu ali o preveliki svobodi. Karijere za nj ni nobene, ravno tako ne dičnih razredov, on ostane sluga, dokler diha in piha po dolgočasnih uradnih sobah. Vendar ima sem ter tje tudi kak dan veselja, boljše hrane in zaslužka, to je takrat, kedar ga kak uradnik na komisijo seboj vzame; pri taki priliki od komisijskih stroškov

tudi njemu kaj v žep pade. — V svojem poslu se pa tudi on čuti, zlasti nasproti ljudem, ki ga ne poznajo. Takrat je on „mi“, to je vsa kanclija, ves urad skup in utegne biti prav tako milostljiv ali osoren z ljudmi, kakor njegov predstojnik. Skrivnosti pisarnic in njenih oseb so mu navadno bolj znane, kakor vsakemu drugemu, zato je včasih tudi jako koristen v tej ali oni stvari, vzlasti mlajšim ali na novo prišlim uradnikom vé dobro na roko iti. Uradniki prihajajo in odhajajo, le on ostane stanoviten na enem mestu, dokler ga ne prežehe kaka nesreča ali smrt. Če se mu na onem svetu ne godi bolje, kakor na tem, se mu pač ne spleča umreti in potovati na oni svet, za kar še diēt ne dobi.

5. Uradnijski služabnik (angelus infelix) je navadno junak, ki je mladosti lepša leta preživel s prenašanjem vojaške puške od enega kraja cesarstva do drugega, morda tudi v kaki bitvi za domovino svojo kri sovražniku ponujal, pa je slednjič dobil „obšid“ in svojo službo, potem si oskrbel ženó in otrok, da več ljudj potem borno živi in po boljši osodi zdihuje. Njegov brat na kmetih, kteremu ljudstvo tudi „brič“ pravi, je veliko bolj močen, prvi za glavarjem in ljudje se ga bolj

fantastični nošnji. In res, dejal bi, da je to slabost grofa Andrassyja. Ne zadovoljen s sijajno obleko madjarskega magnata pri prvem trocarskem shodu v Berlinu 1872, iznenadil je grof Andrassy Berlince s svojo ručečo uniformo generala honveda, kateri še takrat niso imeli generala. Ob času madjarske revolucije 1849 prej nego je odšel v Carigrad, kakor izvanredni poslanec Kossuthove vlade, si je dal grof Andrassy narediti prekrasno uniformo polkovnika. V njej predstavil se je tudi poveljniku ustašev — Görgeyu, med tem ko nikdo v celi ustaški vojski ni imel sijajnih uniform. Osupnjen s to afektirano vnanjščino mladega grofa, rekel mu je Görgey sarkastično: „Kaj hočete v Carigradu? mi nimamo tam nič iskati, a tem več ima dela tukaj pri nas.“ — Pisatelj pravi, da grof Andrassy ni nikdar pozabil niti odpustil Görgeyu tega zlobnega primetka, in da zato, ko je leta 1867 postal predsednik madjarskega kabineta, formuliral je tako predlog za amnestijo, da se Görgey ni mogel z njim okoristiti, da bi se vrnil v Pešto.

Posebno zanimivo je poglavje, katero govori o odnošaju grofa Andrassyja proti Deaku. Ta je imel veliko zaupanje v Andrassyjevo inteligentnost, pa kakor ta — pravi ironički pisavec — ni nič delal niti govoril, razun kar je slišal od Deaka, to ti tudi Deak ni mogel delati iluzij o Andrassyjevi inteligentnosti. Deak tedaj je govoril o Andrassyju: „Akoravno on ni nikakošen človek odličen in nima razun površnega znanja, ne more se mu odrekovati talent, da si brzo prisvoji, kar se je od drugega naučil. Za propagando je Andrassy pravi genij, pa vse ako tudi nema pravo, in ne vidi jasno svojega cilja in svojih potov, zna tako spretno manevrirati, da odkrije svoj cilj v ognju prepira, ali ga pa izvodijo razlogi njegovih protivnikov. Kedar ima pravo in vé kaj hoče, navdušuje svet s svojimi duhovitimi prispevki, svojimi brilantnimi alegorijami in svojimi originalnimi dovtipi.“

Ker je bil Abranyi uradnik v ministerstvu grofa Andrassyja v Pešti, zanimive so tudi njegove črtice v tej periodi. Ko je bil grof Andrassy — pravi — nezadovoljen s katerim od svojih kolegov, veselilo ga je, ako se jim je

bojé, ko onega. V mestu pa tak uradnijski služabnik ne more razviti sej do vse svoje veličastnosti, ker ima vsak človek skoro dolgo sukno in dolge hlače ter tudi vsaj toliko nemški zna, ko on, toraj nima s čem ponašati se. Tu veljá le bolj za pota nesreče, kjer se on prikaže, navadno ni vriska in petja v hiši, kakor za pismonošo; malokteri ga je vesel, ko pride, in zopet malokteri mu brani, da ne bi zopet šel. Prijaznih besedi ne sliši ne on od drugih, ne drugi od njega, in kedar imá kje rubiti, je gola, suha, neusmiljena postava. Kedar pride, človeka kar mrzlica prime, tako gre naravnost proti njemu, kakor da bi bil prišel po njegova jetra. Revščine vidi veliko, zato je pa njegovo oko suho, kakor srce kamenito ali zvenjeno. Edino, kar duševno pridobi pri tem svojem poslu je to, da premožnost prebivalcev bolj pozna, kakor marsikdo drugi, in prej vé, kaj te bo zadelo, ko ti sam. Kedar ga vidijo pogosto zahajati v kako hišo, je to znamenje, da se jej bliža boben — prav tako, kakor smrt ni daleč, kedar zdravnik pogosto hodi k bolniku. Druzih posebnosti mož nima ko da je svojim predstojnikom vojaško pokoren, le kakemu mlajšemu začetniku si upa še pokazati, da je že bil v kanceliji, ko je on — začetnik — še v šolo hodil. (Dalje prih.)

kdo posmehoval, posebno Goroveu in Lonyayu. On je imel rajši take zabave, nego resne odnošaje s svojimi svetovalci. V lepem vremenu sprehajal se je cele ure po mestih, najbolj obiskovanih, sam kočirajoč. Česal se je po več ur skupaj in ni bilo dneva, da bi se ne bil trikrat preoblekel. Njegovi paletoti postali so popularni, imenovali so jih: „uniforma Deakove stranke.“

Madjarski modrijan prevaril se je jako pri neki priliki o sudu svojega učenca. Ko so 1861 v klubu slutili, da hoče grof Andrassy kmalo postati vnanji minister, izjavil je Deak, da tega nikakor ne veruje; a na vprašanje, zakaj? odgovori: „Ker je Gyula preveč moder.“ Grof Andrassy je med tem postal vnanji minister in to je zdaj že osem let; madjarski entuziazem proti njemu res da se je nekoliko ohladil, ali njegov službeni položaj čvrst je zmiraj enako.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 28. marca.

V državnem zboru je interpeliral slovenski poslanec Pfeifer vlado, zakaj ona davke tako neusmiljeno iztirjava in posestva tako pod ceno prodaja; tudi vpraša, čemu so nastavljeni davčni eksekutorji, ki so ljudem tak trn v peti, ter davke toliko povišajo, da mora človek, ki je včasih 10 kr. dolžan, potem cel goldinar plačati? Interpelacija je podpisalo 38 kranjskih in štajarskih poslancev. — V kratkem hočejo kupčijsko pogodbo s Srbijo v razgovor vzeti in Srbom zagupati, ako ne sklenejo Avstriji prijazne kupčijske pogodbe, to je take, da pridejo popolnoma v pest dunsjskim in peštanskim čifutom. Srbi se pa branijo, akoravno jim nekteri judovski organi že preté, da se bo prepovedalo uvažanje srbskih prešičev v Avstrijo.

V ogerski zbornici razpravljajo berlinsko pogodbo.

Zmaga avstrijske stranke v Trstu navdaja vstavoverce z velikim veseljem. Tega pa noben list ne omenja, da smo tudi Slovenci kaj pripomogli k tej zmagi, tudi ne, da bi bilo treba, na slovanski živelj v Trstu več ozira jemati.

Vnanje države.

Na Nemškem v Berlinu, so se pričetkom tega mesca zbrali veliki obrtniki in kmečki posestniki, da bi se posvetovali, kako bi se branili proti svobodni kupčiji. Reklo se je: „naša zemlja je slabejša, ne more toliko in tako dobrega žita roditi; naše trge in železnice pa smo zidali z našim denarjem, služijo pa le tujcem, ki svoje blago sém na prodaj vozijo. Če tujci pri nas zaslužek iščejo bodisi s prodajo žita, bodisi obrtnijskih izdelkov, naj tudi davek plačujejo, kakor mi, to je, naj se pobira od njih colnina!“ govornik je rekel: Nas so judovski listi imenovali „kmečke socialiste“; jaz pa pravim, saj smo res! — Ne bodo nas večno skubili tisti samogoltni privilegirani stanovi, in edini privilegirani stan v Evropi je veliki in brezdomovinski kapital; zatirani stan pa je tisti, ki dela, namreč kmet in obrtnik. Mi napovedujemo vojsko zastopnikom „zlate internacionale“, manšterstva, ki dela samo za korist velikega kapitala, in vlada skor po celej Evropi.“ — To so res zlate in spomina vredne besede. — Nemški posestniki in obrtniki mislijo, da jih bo Bismark podpiral v boju zoper judovske manšterstvo, ali zastopnike svobodne kupčije od države do države. Kakor je videti, spoznava zdaj ves svet za prav, kar je nekda prvi začel čutiti naš V. C. Supan,

da je namreč treba vpeljati colnino, kajti kdor pri nas prodaja in dobiček vleče, naj nam pomaga tudi davke plačevati, mi jih ne moremo, če nam tujci zaslužek jemljó!

Na Francoskem se pomlajena republika prav slabo obnaša. Radikalci imajo že vso moč v rokah, bolj zmerni omahljivci se jih bojé, in jim ne branijo. Tako se odstavljajo zmernejši uradniki in nadomestijo z radikalnimi. Največ hrupa pa je zaradi nove šolske postave, ki hoče odpraviti svobodo poduka, zlasti vzeti duhovščini vsak vpliv do šole. Redovniki so podučevali do zdaj 2½ miliona, tedaj polovico otrok. Razumljivo tedaj, da taka sprememba ne dela povsod dobrega vtisa. Posebno hude so ženske. V Marsilji (Marseille) so protestirali borsa, trgovci in delavci, ki pravijo: „Hočejo nam vriniti starorimsko tiranstvo pod imenom „države“; Marsilja se trinogom nikoli ni vklanjala, in se tudi zdaj ne bo.“ Tudi v Parizu mnogi protestirajo proti „absolutizmu prostomavtarstva.“ Na njih sadovih jih boste spoznali.

Izvirni dopisi.

Iz Trušk v Istri, 20. marca. Na dan sv. Jožefa popoldne po blagoslovu imel je g. prof. Kristan tukaj poprej oznanjeni naučni govor o napredku v kmetijstvu. Prav hvalevredno in praktično je vkrenilo šolsko svetovalstvo, ki je gospoda profesorja naprosilo, da bo v raznih krajih imel take naučne govore, ker, recimo odkritosrčno, tukajšnji kmet je v vsakem obziru, tako tudi v svoji stroki, to je v kmetijstvu, prava reva, ktera z napredkom — ki je v zadnjih časih storil take korake, kot da ne hodi več z železnico, ampak s telegrafom in telefonom — še s polževo pošto ne leze. Gosp. profesor si mora svest biti, da s svojim podjetjem učini posebno dobroto tukajšnjemu zapuščenemu ljudu. Res je, ne bo se videl précej zaželjeni vspeh; zrno mora biti posijano, rekel bi, v zemlji se mora zgubiti, a v določenem času počne gnati klice in donese stoteri sad. Tako so tudi nauki g. profesorja mnogim padli v mislečo dušo, ki bodo z njimi nekako predramljeni, počeli jih primerjati s svojim delovanjem, počeli poskušati in spoznali svoje dozdanje napake in se prizadevali, da jih popravijo. V teh krajih še nikdar nihče ni slišal o takih naučnih govorih in o popotnem učitelji, mislili so ljudje, da se za kmeta izven davkarja nikdo ne briga; zato se je mnogim čudno zdelo, da je pridiga (kakor so govor imenovali) o navadnih kmetijskih stvarih. A ravno to je živi dokaz, kako skrajni čas je ljudem povedati, da drugje ljudje ne stojé mirno, kakor Šavrinski bregovi, ampak dan za dnevom napredujejo in si z napredovanjem zagotavljajo večje in boljše pridelke. Mirnega stanja v človeštvu ni, kdor ne napreduje, zastaja; dá, še celó on, ki preveč leno napreduje, zaostaja. Toraj naj bo tukaj v imenu dobromislečih poslušalcev, katerih je med ogromno množico tudi veliko bilo, g. profesorju izrečena najtoplejša zahvala za njegove dobre nauke in resnične opomine.

Gotovo je tudi, da se s starejšimi gospodarji ne bo dal povse doseči zaželjeni vspeh. Starinske navade se izkoreninijo in nove vdomačijo še le pri mladini s šolo in dobrimi spisi. A ravno v ti zadevi je tukajšnji človek revica, da se Bogu smili. Obširna truškova županija ni imela nikdar šole, in je nima zdaj, in še nič ni upanja, da bi se kterikrat tudi tukaj odprla. Da ljudje z davki tudi doklodo za šolo plačujejo, to je pravilno, ker moramo

vsi državljani nositi enaka bremena; a da bi Truškovci smeli tudi uživati dobroto, s katero bi jim bilo mogoče priti do boljše omike in do napredka, to smemo tudi zahtevati. Ali mar ne? Res, da so preubogi, in se ne upajo zmagati stroškov za šolsko poslopje, posebno za tako palačo ne, kakoršne se v novejših časih zahtevajo. Zato se tolažijo starci: smo živeli mi brez šole, naj bodo živeli še naši otroci. Od drugod tudi nimajo nobene pomoči, in še uplivenega nagovarjanja ne, zato bodo menda v svoji nevednosti še naprej dremali. Ako bi v tem obziru kateri oblaštnik, čegar beseda bi tudi veljavna in vplivna bila, kaj poskrbel za zapuščene truškove nevedneže, zaslužil bi pač pohvalo: benemeritus pro patria.

Domače novice.

V Ljubljani 29. marca.

(Vabilo k 45. odborovi skupščini „Matica Slovenske“, v sredo 2. aprila t. l. ob 5. uri popoldne v Matičini hiši na Bregu. Dnevni red: 1. Bereta se zapisnika 44. odboro ve seje in občnega zbora. 2. Volitev predsednika, dveh podpredsednikov, blagajnika, tajnika, knjižničarja, pregledovalca društvenih računov in dveh ključarjev. 3. Razprava o sklepih 15. občnega zbora. 4. Poročilo gospodarskega odseka (o hiši, „Matici“ v nakup ponujani.) 5. Posamesni nasveti.

(Ljubljanski mestni odbor) je v posebni seji sklenil, k 25. obletnici cesarjeve proke poslati deputacijo treh udov, ki so gospodje svetovalci: Bürger, Daberlet in Klun.

(Glasbena Matica) je razposlala svojim udom dva zvezka čveterospevov in sicer vsem ki so plačali društvenino vsaj za leto 1877. Onim, ki so od leta 1877 z doneski zaostali, se torej V, in VI. zvezek ni poslal. Rado pak se bodo vsi izdatki poslali ónim društenikom, kateri se oglasijo in zaostale doneske nakažejo. Društeniki sploh pa, ki so z letnimi doneski zaostali, uljudno so prošeni, da jih pošljejo na društvenega blagajnika g. Franca Drenika v Ljubljani, kongresni trg št. 14.

(Generalu Josipu Filipoviču) se je 26. t. m. poslala krasna diploma meščanstva ljubljanskega, katero je izdelal magistratni uradnik g. Lienhart.

(† Gospica Podkrajškova), dobro znana vsem, ki so obiskovali slovenske glediške predstave, je včeraj za jetiko umrla. R. I. P.

(Veliki posestniki) volijo danes poslanca namesto odstopivšega vit. Vestenecka. Kakor zvemo, pa ta mož vse žile napenja, da bi vnovič volili njega. Toraj je bila vsa reč le komedija in od velikih posestnikov se je vendar nadjati, da se ne bodo mlademu Fränzelnu dali tako sem ter tje cizati.

(Iz seje deželne odbora dné 14. in 21. marca.) Dopis deželnega predsedstva o Najvišem sklepu, da bo kranjska deželna deputacija za izročitev adrese Njih. Veličanstva k praznovanju sreberne poroke na Najvišem dvoru sprejeta, vzel je deželni odbor na znanje in sklenil, da bode ta deputacija na Najvišem mestu naznila tudi najvdanejša voščila mestne občine idrijske, pa tudi drugih občin, katere se zarad tega na deželni odbor obrnejo; tudi se bo na dan svečanosti sreberne poroke okinčalo deželno dvorno poslopje s habsburško, avstrijsko, bavarsko in kranjsko zastavo. — Vsled prošinj občin Stehanje vasi in Zagorice v zatiškem okraji za pomoč zoper škodo, ki jo dela povodinj, je deželni odbor sklenil, da deželni inženir pregleda in preišče povodnjim podvržene kraje. — Poročilo občine cerkniške

o združenji z občino begunjsko v eno občino se naznani deželni vladi s predlogom za odobrenje te združitve. — Prodaja senožeti pri Savi norišničnega posestva na Studencu se potrđi. — V službo inženirskega asistenta pri deželnem stavbenem uradu je bil sprejet Viljem Šramek. — Več družinam rezervistov so se dovolile denarne potrebe; — v službo vincarja na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu bil je sprejet Josip Urbančič (bivši učenec te šole), — v službo sekundarija v deželni bolnišnici v Ljubljani pa dr. Aleks. Metz iz Prage; — razpisano sklenarsko delo za norišnico na Studencu izročilo se je trgovcu Fr. Kolmanu, mazavsko (firmažarsko) delo pa Adolfu in Hugonu Eberlu.

Razne reči.

— Razpis pl. Schneid-Treuenfeldovega darila s 5 cekini za najboljši spis, ki na kratko razklada: Glavna vodila, kako naj kmetovalec, ki ima le majhno posestvo in nima velicega premoženja, gospodari gledé posebno na obdelovanje polja in senožet, na sadje- in oziroma vinorejo, živinorejo, čebelorejo, gojzdorejo in morebiti še na druge razdelke kmetijstva, da bode kmetijo svojo na boljši stan pripravil in si ime umnega gospodarja pridobil.

Temu razpisu pridaja podpisani odbor sledeča pojasnila:

Naši kmetski gospodarji ne beró radi debelih knjig; to je obče znano. Njim se mora vse le na kratko povedati, potem radi beró. Ker pa so večidel bistre glave, more jim koristiti tudi na kratko povedan poduk.

„Al toliko gradiva, kakor ga razpis obsega, se ne dá s par tiskanima poloma obdelati“, se nam utegne ugovarjati. To je res iz drugega ozira, a ne iz tega, ki ga prčujoči razpis pred očmi ima. Tu gre le za glavna vodila umnega gospodarstva; tu gre le za poduk kmetovalca, ki nima znanstva v fiziki, kemiji itd.; tu gre za gospodarja, ki nima premoženja, da bi si omislil dražih strojev (mašin) itd., zato poduk v tem spisu ne sme dalje segati kakor le tako daleč, da ga navadni pametni kmet razumeti more, kar mu poduk svetuje. Na kratko rečeno: pisatelj naj ima pred očmi našega slovenskega kmetsa.

„Glavna vodila umnega kmetovanja“ malemu kmetovalcu naj se dadó v obliki zapovedi, in sicer tako, da zapoved se vselej s kratko

besedo naprej postavi, potem pa vselej dostavi kratka motivacija, zakaj ima to ali uno tako biti. „Novice“ so že večkrat poduke v kmetijstvu, gozdarstvu itd. prinesle v obliki zapovedi.

Beseda sama v spisu naj je domača, lahko umevna slovenščina. Spis teh „vodil“ sme obseči k večemu 4 tiskane póle.

Čas, do katerega naj se spisi izročijo podpisnemu odboru, je odmerjen do 1. avgusta t. l.

Gosp. pisatelji naj s kako prislovico pošljejo spis odboru, svoje pravo ime pa priložijo v zapečatenem zavitku, ki se bode odpečatil še le pri razsodbi.

Za najbolje delo spoznani spis se bode natisnil v „Novicah“, potem pa ponatisnil v več sto posebnih iztiskih in brezplačno podeli kmetom razposlal v drobni knjižici.

Pisatelj, kdor prejme darilo blagega gosp. viteza Schneid-Treuenfeldskega, doseže s tem še posebno zaslugo, da je koristil domovini.

Glavni odbor družbe kmetijske kranjske v Ljubljani 19. marcija 1879.

— Za šolo v Ustji so cesar iz lastne blagajnice darovali 200 gid.

— Iz slovenskega Štajarskega se piše, da je tisti Brandsteterjevi rudnik za cink na Pohorji, ki ga je ob svojem času Beustev brat cenil na 1,000.000 (en milijon!) gid., na katerega je potlej erar posodil bil poslancu Brandstetterju 60.000 gid. — prodan bil 21. marca na javni dražbi za 50 gid. gosp. Pirhanu, trgovcu v Mariboru.

Eksekutivne dražbe.

31. marca: 1. Trebuhovič, 1. Pirkovič, v Ljubljani. 1. Čelhar iz Št. Petru v Postojni.

Umrli so:

Od 24. do 27. marca: Frančiška Gregorič, zdravn. h. 28. l., za jetiko. Marija Uražen, del. 19. l., za jetiko. Peter Leben, del. o. 6. l., za sušico. Matija Gorenc, vjetnik 25 l., za jetiko. Rupert Gregorka, telegr. straž. o. 3 l., za davico.

Naznanilo.

V Karpani (Carpano) v Istri, kjer se ravni premog koplje, vzame se

200 krepkih rudokopcev

v delo, ki pa ne smejo čez 40 let starí biti. Vzeli se bodo za zmirom, in z dobro plačo, ako hočejo s pogoji delati, in sicer se potrebujejo rudokopci za drče in kamnolome, kakor tudi pehači, tekači in trugarji.

(2) Rudninsko oskrbníštvo.

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, katerim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša $3^{96}/_{100}$ mernikov.

Reči	V Ljubljani		V Novem-mestu		V Kranji		V Sodražici		V Mariboru		V Ptuj		V Ormužu		V Celoven		V Zagrebu	
	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice (hektoliter)	6	71	7	—	7	—	9	45	6	20	5	80	5	—	7	—	6	90
	2	7	2	15	2	15	2	60	1	94	1	78	1	80	2	25	2	22
Reži (hektoliter)	4	40	4	88	5	20	—	—	4	30	3	90	4	50	5	—	4	10
	1	36	1	50	1	60	—	—	1	32	1	20	1	38	1	54	1	38
Ječmena (hektoliter)	4	40	3	10	4	55	4	15	4	20	3	80	5	40	4	30	4	20
	1	36	1	5	1	40	1	30	1	30	—	16	1	55	1	32	1	28
Ajde (hektoliter)	4	40	4	22	4	55	5	76	4	20	4	—	4	17	4	78	4	20
	1	36	1	30	1	40	1	76	1	28	1	22	1	26	1	85	1	54
Prosa (hektoliter)	4	55	4	10	4	70	5	84	4	30	3	90	7	80	4	46	5	—
	1	40	1	25	1	50	1	78	1	32	1	20	2	40	1	36	1	54
Turšice (hektoliter)	4	40	3	75	4	55	4	95	4	30	3	80	6	60	4	—	3	70
	1	36	1	15	1	40	1	50	1	32	1	16	2	53	1	22	1	20
Ovsa (hektoliter)	2	76	2	42	2	76	3	26	2	50	2	80	3	25	3	—	3	—
	—	85	—	70	1	—	1	—	—	77	—	86	1	—	—	92	—	29